

TABANA NI BULA

COVID-19 IVAKASALA ENA VEISIGA - MONITI 23 NI MAJI 2020

E se lewe rua tikoga lewei Viti e tauvi rau tiko na COVID-19. E se sega tale ni dua na kisi vou ni COVID-19 me tekivu mai na gauna a kacivaka raraba kina e Viti ena Siga Vakarauwai na turaga na Paraiminisita.

Na ka e vakatokai na 'social distancing' se na nomu vakatikitiki iko sa dua na sala ni noda vakalailaitaka na kena dewa na COVID-19. Na kena vakalekaleka ga oya me 1 kina 2 na mita na kemu veiyawaki mai vua e dua tale me tarovi kina nomu vakadewa na manumanu meca ni mate oqo.

Sa via gauna vinaka oqo meda vakamatautaka na tiko veiyawaki – me 1 kina 2 na mita na kemu yawa mai vua e dua tale na tamata, sa kua na lululu se veimokomoko. Vakabula ga yani. Kevaka eda vakayacora na ivakarau oqo na lewei Viti ena vekaberaberataka na dewa ni COVID-19 ka na solia vakalevu na gauna me ra qaravi kina vakavinaka na tauvimate.

Sa tabaki toka oqori na iyaloalo e vakaraitaka na revurevu ni nomu tiko vakatikitiki se 'social distancing':

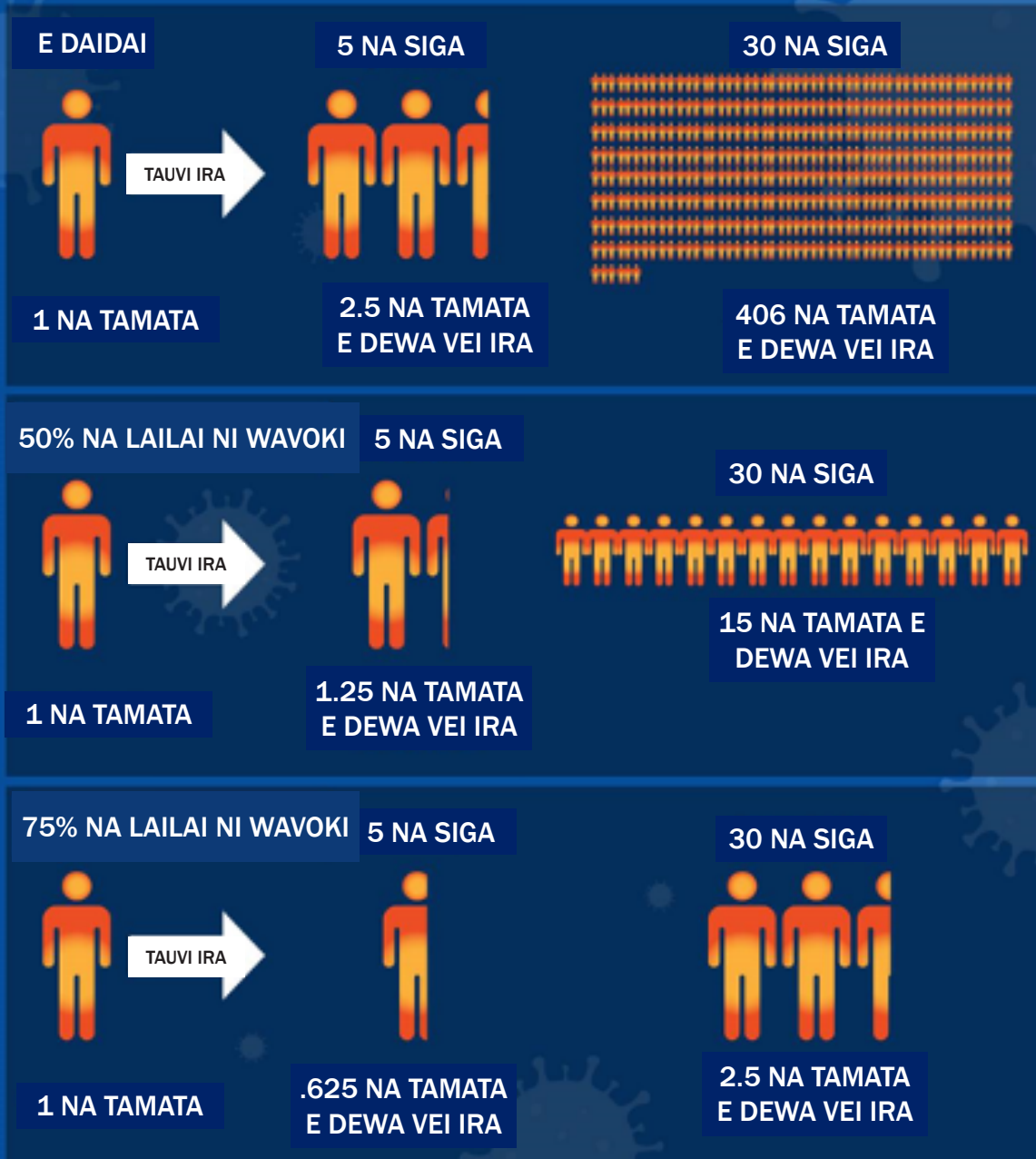
Kevaka e lako yani vei ira na lewenivanua e dua na tamata tauvimate, e rawa ni vakadewataka na manumanu meca ni mate oya kina 406 na lewenivanua ena 30 na siga.

Ia, kevaka e vakalailaitaka nona veisiko ena veimama, e rawa ni vakadewa na manumanu ni mate oya kina 15 na tamata ena sivia na 30 na siga.

Ia, kevaka e vakalailaitaka ena 75 na pasede na nona veisiko, ena rawa ni tauvi ira walega e 2.5 na tamata na manumanu meca ni mate oya ena 30 na siga.

Na iyaloalo e koto oqori era e vakaraitaka na revurevu ni nomu tiko vakatikitiki se 'social distancing' ni rawa ni lailai kina na dewa ni COVID-19 ka vakamamadataka na veiqaravi ni tabana ni bula.

Na Fika ni nomu vakatikitiki iko

Na cava au rawa ni cakava meu taqomaki au kina mai na COVID-19?

- Savata vakavinaka ka vakawasoma na ligamu ena sovu kei na wai se na isava ni liga wainimate.
- Kua ni tara na matamu, ucumu se gusumu.
- Raica me dua na mita se sivia na kemudrau veiyawaki keina dua e vuvu se surusuru tiko.
- Ubia na gusumu keina ucumu ena dua na tissue se ilobi ni ligamumi ena gauna kece o vu se suru kina.
- Kua ni wasea na itukutuku vuka ka veicalai me baleta na COVID-19. Vakayagataka na sala ni itukutuku dodonu me vaka na website ni Tabacakacaka ni Bula (www.health.gov.fj) se na neitou ivola mata, se na website ni WHO (www.who.int).

Kevaka o se qai lesu ga mai ena dua na vanua e veitauvi tiko kina na COVID-19 ena loma ni 14 na siga ka o vakila na matetaka, vuvu se dredre se taqa nomu icegu, qiri sara vakatotolo kina dua vei ira na naba sa toka oqori era.

Ke o gadreva mo raica e dua na vuniwai yalovinaka qiri rawa e liu ena nomu vakayagataka na naba ni talevoni oqo, nib era ni o lako me vakalailaitaka nanomu rawa ni vakadewa na matetaka oqori vei ira na qraavi tiko kina.

iWasewase e Loma 2219905
iWasewase naTokalau 2219906
iWasewase na Muaira 2219907
iWasewase na Vualiku 2219908

Credit:
Robert A.J. Signer Ph.D.,
Assistant professor of Medicine at the University of California, San Diego
Gary Warshaw, Art Director